

בבא בתרא קמז

מתני'. שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ושייר קרקע כל שהוא - מתנתו קיימת, לא שייר קרקע כל שהוא - אין מתנתו קיימת.

שאלה: מאן תנא דאזלינן בתר אומדנא?

תשובה 1: אמר רב נחמן: רבי שמעון בן מנסיא היא; דתניא: הרי שהלך בנו למדינת הים, ושמע שמת בנו ועמד וכתב כל נכסיו לאחר, ואחר כך בא בנו - מתנתו מתנה; רבי שמעון בן מנסיא אומר: אין מתנתו מתנה, שאלמלא היה יודע שבנו קיים - לא היה כותבן.

תשובה 2: רב ששת אמר: ר' שמעון שזורי היא; דתניא, בראשונה היו אומרים: היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי - הרי אלו יכתבו ויתנו, חזרו לומר: אף המפרש והיוצא בשיירא; רבי שמעון שזורי אומר: אף המסוכן.

שאלה: מאן תנא להא דתנו רבנן: הרי שהיה חולה ומוטל במטה, ואמרו לו: נכסיה למי? ואמר להן: דומה שיש לי בן, עכשיו שאין לי בן - נכסי לפלוני; היה חולה ומוטל במטה, ואמרו לו: נכסיה למי? אמר להן: דומה שאשתי מעוברת, עכשיו שאין אשתי מעוברת - נכסי לפלוני, ונודע שיש לו בן או שהיתה אשתו מעוברת - אין מתנתו מתנה;

הצעה: לימא, ר' שמעון בן מנסיא היא ולא רבנן!

דחיית ההצעה: אפי' תימא רבנן, דומה שאני.

הסבר ההצעה: ודקארי לה מאי קארי לה? מהו דתימא: צעריה הוא דקא מדכר, קא משמע לן

מנין למתנת שכיב מרע שהיא מן התורה?

1. ר זירא אמר רב שנאמר: **והעברת את נחלת אבותי** יש לך העברה אחרת שהיא כזו, ואי זו? זו מתנת שכיב מרע.
2. רב נחמן אמר רבה בר אבוה, מהכא: **ותתם את נחלת אבותי**, יש לך נתינה אחרת שהיא כזו, ואי זו? זו מתנת שכיב מרע.
3. רב מנשיא בר ירמיה אמר, מהכא: **כי תימא הרי חלה חפיקו אמות ויבא אצלו ישיעו בן אמו** הנביא ויאמר אצלו כה אמר ה' **צו אביך כי נת אתה ואב תחיה** - בצואה בעלמא.
4. רמי בר יחזקאל אמר, מהכא: **ואחיתפץ ראה כי לא נעשה עצתו ויחפש את החמור... ויצק אץ כיתו אץ עיו ויצו אץ כיתו ויחנק** - בצואה בעלמא.

נטה כלפי צפון	עניים שמחים ובעלי בתים עצבין, מפני שגשמי שנה מרובין ופירות מרקיבין
נטה כלפי דרום	עניים עצבים ובעלי בתים שמחין מפני שגשמי שנה מועטין ופירות משתמרין
נטה כלפי מזרח (רוח מערבית שמביאה את הגשמים)	הכל שמחין
כלפי מערב (רוח מזרחית שמונעת את הגשמים)	הכל עצבין

סתירה: ורמינהי: **מזרחית - לעולם יפה, מערבית - לעולם קשה, רוח צפונית - יפה לחטים בשעה שהביאו שליש, וקשה לזיתים בשעה שיניצו, ורוח דרומית - קשה לחטין בשעה שהביאו שליש, ויפה לזיתים בשעה שיניצו**;

תירוץ: לא קשיא: הא לן (בריייתא לבני בבל שאין צריכים הרבה גשמים) והא להו (ארץ ישראל צריכים הרבה גשמים).